

24. august 2008

Formanden har ordet

Sommeren er kort – også selv om man ikke bor i Sverige. Men selv i den korte, og i år varme og solrige tid kan der ske mangt og meget i den katolske kirke. Her er oplysninger om nogle af de ting, der er sket i denne sommer. Skulle et af vore medlemmer have lyst til at kommentere dem, er han eller hun velkommen til at sende mig en mail eller et brev.

1. Strasbourg-møderne	side 1
2. Pave Benedikts undskyldning	side 3
3. St. Louis-striden	side 4
4. Kirkestrid i Norge	side 5
5. Kvinder præsteviet i Boston	side 7
6. Ny biskop i Finland	side 7

1. Strasbourg-møderne

Jeg vil dog begynde med noget, der fandt sted, inden det blev sommer. Fra den 30. april til den 4. maj deltog jeg som repræsentant for VEOK i to møder i Strasbourg. Det første var et IMWAC-møde, der varede halvanden dag, det andet et tre dages møde i **European Network Church on Move** (EN) eller **Réseau Européen Églises et Libertés** (RE).

Hvor **International Movement We Are Church** (IMWAC) samler de nationale "Vi er også Kirken"-grupper, er EN/RE bredere, idet den er paraplyorgan for omkring 30 forskellige katolske græsrodsbevægelser fra 13 forskellige lande, dog fortrinsvis fra Frankrig og Tyskland. Den er også mere politisk, forstået på den måde at det ikke kun er reformer i kirken, men også reformer i de europæiske lande, den beskæftiger sig med: demokrati, menneskerettigheder, religionsfrihed, interreligiøs dialog, social retfærdighed, kvinders og indvandreres ligestilling, børns rettigheder etc. EN/RE er en af de mange NGO-grupper i Europa og har følgelig en vis politisk indflydelse. VEOK er ikke medlem af EN/RE, så jeg optrådte nærmest som observatør, men det betød intet for min deltagelse, for jeg blev respekteret, som var vi medlem. Eventuelt interesserede kan finde mere om dens arbejde på hjemmesiden www.european-catholic-people.eu.

På IMWAC-mødet var der 40 deltagere fra Belgien, Danmark, England, Frankrig, Irland, Italien, Portugal, Schweiz, Spanien, Sydtyrol, Tyskland, USA og Østrig. Der blev aflagt rapport om tilstanden i hvert land, evalueret det sidste års aktiviteter og diskuteret, hvad der skulle igangsættes af aktiviteter i det kommende år. Men aktiviteter menes først og fremmest hvilke begivenheder, der skal kommenteres i pressemeddelelser. Alle talte om

præstemangel og om sognenedlæggelser, der oftest finder sted uden at sognene er konsulteret. Derfor gav mange udtryk for utilfredshed med de enerådige biskopper. Tillige måtte de af biskopperne indkaldte polske præster igen stå for skud.

EN/RE-møderne, der samlede 65-70 deltagere, var lagt op på et noget højere plan, idet der var simultanoversættelse af professionelle tolke til engelsk, fransk, tysk og spansk. Et af de helt store debattemner var religionsfrihed, forholdet mellem stat og kirke og sekularisering.

Hver dag holdt en indkaldt kapacitet et halvtimes foredrag som oplæg til diskussion. Således talte Annelise Oeschger (præsident for NGO'erne i Europarådet) om Europarådet og NGO'ernes indflydelse, professor Hubert Tournes, (præsident for foreningen *Droits et libertés dans les églises*) om forholdene mellem religion, kultur og samfund, professor Jean Riedlinger (vicepræsident for *Fédération des réseaux du Parvis*) om sekulariseringen og lægfolkene, og professor Joseph Moingt SJ om, på hvilken måde lægfolkets sekularisering udfordrer teologien. Foredragene var alle spændende og tankevækkende. Jeg har fået tilsendt de tre sidste, så hvis nogle blandt vore medlemmer har lyst til at læse dem, kan de sende mig en mail. De foreligger, må jeg lige sige, kun på fransk.

Fredag eftermiddag var der ekskursion til Hautepierre, en indvandrer- og arbejderforstad fra 70'erne. Lidt à la Ishøj eller Albertslund i Danmark. Vi fik en omvisning og hørte om, hvordan man i et samarbejde mellem den katolske præst, den protestantiske præst, den muslimske imam og den jødiske rabbiner forsøgte at løse de sociale problemer i bydelen. Derefter var der en fælles gudstjeneste i den protestantiske kirke med kristne, jødiske og muslimske bønner og læsninger afvekslende med sange og salmer, sunget af multietnisk gospelkor af unge mennesker. Da det til sidst sang *We shall overcome* (med tydelig fransk accent), rejste alle i kirkerummet sig op, tog hinanden i hænderne og sang med. Da var det, som taget løftede sig! Aftenen sluttede med et jødisk shabat-måltid, lavet af unge muslimer. Den dag rokkede ved manganen en fordom og viste, at vi sagtens kan samarbejde på tværs af religionsforskelle, blot viljen og respekten for hinanden er til stede.

Lad mig til sidst nævne, at en nordamerikansk-europæisk forening af ex-præster er under dannelse. Det sker ud fra opfattelsen, at er man engang præsteviet, vedbliver man at være præst, også selv om man har giftet sig. Jeg spurgte Anthony Padovano fra New York, der er en af initiativtagerne, om det betød noget, om den tidligere præst var gift med en kvinde eller mand, og fik svaret: "Vi diskriminerer ikke." Foreningen holder stiftende møde i Wien til november. Alle, også ikke-præster af han- og hunkøn, er velkomne. Skulle vore medlemmer kende "aftrådte" præster, synes jeg, I skulle fortælle dem om foreningen. Nærmere oplysninger kan fås ved at kontakte Anthony på adressen: apodovan@ramapo.edu.

2. Pave Benedikts undskyldning

Sommerens helt store katolske begivenhed var ellers pavens rejse til Australien i forbindelse med *World Youth Day* i Sydney den 12.-21. juni. Ligesom da han tidligere på året besøgte USA, udsendte Vatikanet også denne gang en undskyldning for præsters overgreb på børn og unge, samtidig med at flyet lettede fra lufthavnen i Rom. Vatikanet kunne dog næppe have gjort andet, for Australien er næst efter USA det land, hvor der har været flest pædofilisager. Desuden var der i medierne umiddelbart inden pavens ankomst omtale af endnu to skandaler, hvoraf den ene var belastende for pavens vært, kardinal-ærkebiskop George Pell af Sydney. Ikke fordi han personligt havde forgrebet sig på børn, men fordi han havde henlagt en sag om en præsts voldtægt af en ung mand. Og det på trods af at præsten selv havde erkendt sin handling.

Den megen presseomtale om denne og den anden sag, der drejede sig om overgreb på to piger, hvoraf den ene senere begik selvmord, den anden blev alkoholiker, fik arrangørerne af Ungdomsdagene til irriteret at beklage sig over pressens "sygelige trang til at dvæle ved gamle sår." – Vel blot endnu et eksempel på, at man ikke har forstået den lidelse, overgrebene har forvoldt.

Som i USA var der indflettet en undskyldning i pavens offentlige tale. Ligeledes var han på besøgets sidste dag en time sammen med fire af ofrene. Men han ville ikke have noget møde med repræsentanter for de organisationer, som hjælper ofrene. Der skulle tydeligvis ikke være mislyde, ej heller nogen kritik, så derfor havde man udvalgt nogle, som var ret så benovet over at skulle møde paven. Kan det hjælpe de pågældende, er det helt fint, men det løser jo ikke problemet for alle de andre.

Benedikt gik dog længere end i USA. I sin prædiken for seminarister og ordensnovicer undskyldte han med ordene: "I'm deeply sorry for the pain and suffering the victims have endured and I assure them that as their pastor, I share in their suffering." Denne sætning stod ikke i det talemanuskript, der forinden var blevet uddelt til pressen, så den var blevet indføjet i sidste øjeblik. Det var første gang, paven har undskyldt i jeg-form!

Jeg er ikke i tvivl om, at paven virkelig mente, hvad han sagde, men spørgsmålet er, om det er nok. For hvad paven ikke undskyldte og næppe heller har tænkt sig at undskylde, er biskoppernes håndtering af sagerne. Tværtimod bad han tilhørerne om at støtte og hjælpe deres biskopper og at arbejde sammen med dem for at bekæmpe dette onde.

Ifølge avisreferater var pavens besøg i Sydney og ungdomsdagene en succes. Pris: 1 mia. danske kroner.

3. St. Louis-striden

Det hører vist til sjældenhederne, at interne kirkelige uoverensstemmelser indbringes for en ikke-kirkelig domstol. Men det skete her i sommer i Missouri, da ærkebispedømmet St. Louis anlagde sag mod sognekirken St. Stanislaus Kostka.

Denne kirke blev etableret af polske immigranter i 1800-tallet og har siden 1891 været selvstyrende på den måde, at ærkebiskoppen udpegede præsterne, og menigheden valgte en bestyrelse, der tog sig af kirkens juridiske og finansielle sager. I januar 2004 tiltrådte den stærkt konservative Raymond Burke som ærkebiskop, og snart fik menigheden besked om at ændre sognets juridiske og finansielle struktur, så det blev ham, der var den øverst ansvarlige. Da bestyrelsen nægtede at efterkomme dette krav, lukkede Burke kirken og forflyttede dens præster til andre sogne. Kirken var dog kun uden præst i et års tid, for så forlod den polsk-fødte præst Marek Bozek uden tilladelse sit embede i Springfield og lod sig ansætte som præst ved St. Stanislaus. Burke ekskommunikerede herefter først præsten og siden kirkens bestyrelse. Samtidig fratog han sognet retten til at kalde sig et romersk-katolsk sogn.

Dette løste dog ikke problemerne, for Bozek forblev som præst for menigheden. Bestyrelsen blev dog splittet, så den besluttede, at menighedens medlemmer skulle vælge en ny bestyrelse. Burke protesterede og indankede sagen for en civil domstol. Han ville have en dommers ord for, at det er ham, der har retten til at udpege bestyrelsen, samt at den af menigheden valgte bestyrelse fratages retten til at disponere over kirkens formue.

Uanset dommerens afgørelse vil problemerne dog fortsætte, for så principiel sagen er, må man forvente den anket til en højere retsinstans. Desuden har det helt store flertal af menighedens medlemmer under hele striden bakket bestyrelsen op. Der er og har altid været en stærk mistillid til ærkebiskop Burke, fordi han oprindeligt ønskede at nedlægge sognet og overføre dets temmelig store formue til ærkesædet. Desuden havde han nægtet pater Doyle, der er en af USA's førende kirkeretseksperter, at fungere som sognets juridiske rådgiver. I juli blev Burke imidlertid udnævnt til præfekt for *Signatura* i Vatikanet, så ærkesædet skal nu have ny leder. Om han vil være i stand til at bilægge striden, vil tiden vise. Man må dog håbe det, for i en sådan strid er der ingen vindere, kun tabere.

4. Kirkestrid i Norge

Det er dog ikke kun i St. Louis, at en ikke-kirkelig retsinstant er involveret i en kirkelig konflikt. Det er også sket i Norge, for her er opstået en situation, som er endnu mere enestående: en præst har anlagt sag mod sin biskop.

Pater Robert Kanoza SSCC kom i 1996 fra Polen til Trondheim i Norge. Året efter blev han ansat som præst i bispedømmet Oslo, hvor han først fungerede som hjælpepræst i Porsgrunn og Hamar, siden som sognepræst for St. Torfinns menighed i Hamar (udnævnt i februar 2000). Norsk statsborger blev han i december 2005.

For to år siden opstod der problemer i sognet. Pater Kanoza var kommet i et modsætningsforhold til dele af menighedsrådet, heriblandt til dens kvindelige formand. Hvad baggrunden herfor var, er ikke til at vide, bortset fra at der var opstået rygter om, at han havde et forhold til en kvinde, ligesom han var blevet kritiseret for ikke at have besøgt ældre mennesker i sognet og aflagt besøg hos familier, hvor et dødsfald havde fundet sted. Især rygterne om en kvinde gik ham så meget på, at han i december 2006 lod sig sygemelde. Siden har han været syg og ikke fungeret som sognepræst.

Den 30. juni 2007 blev han af sin ordensforesatte kaldt tilbage til Polen, officielt for at få et sabbatar. Samtidig fik han af biskop Eidsvig i Oslo besked om at fraflytte sin embedsbolig. Hvad der ikke fremgår af de norske aviser, men som man ikke skal have en højere eksamen for at kunne gennemskue, er, at han aldrig ville være blevet tilbagekaldt, hvis ikke biskoppen havde bedt ordenen derom. Det har derfor været biskoppen, der har ønsket ham væk fra Norge, ikke ordenen, der har villet have ham tilbage. Det er vel også derfor, at han ikke kunne få sin rekreation i Norge.

Som den eneste katolske præst i Norge er pater Kanoza medlem af teologernes fagforening. Han bad derfor denne om juridisk bistand. Fagforeningen anlagde da på hans vegne sag mod bispedømmet for brud på den norske arbejdsmiljølov, hvorunder uberettigede fyringer hører.

I marts 2008 fik bispedømmet af Arbejdstilsynet besked på at genindsætte præsten. Da biskoppen efter kanonisk ret ikke havde mulighed for at efterkomme dette krav, gik sagen til Oslo Tingsrett. Efter to dages retsmøder afsagde tingsretten den 15. juli følgende dom:

- ”1. Opsigelsen af Robert Kanoza fra stillingen som sognepræst for St. Torfinns menighed i Hamar er ugyldig.
2. Oslo katolske bispedømme dømmes til at betale Robert Kanoza kr. 30.000 i erstatning med tillæg af lovens forsinkelsesrente fra forfald til betaling sker.

3. Oslo katolske bispedømme dømmes til at betale Robert Kanoza kr. 92.400 til erstatning af sagsomkostninger med tillæg af lovens forsinkelsesrente fra forfald til betaling sker.
4. Opfyldelsesfristen er to uger.”

En klokkeklar dom. Og et klokkeklart nederlag for bispedømmet. Men trods det har bispedømmet tænkt sig at appellere sagen til Borgarting lagmannsrett (svarende til vor landsret). Tabes sagen også her, vil den ifølge forlydender blive indanket for Menneskerettighedsdomstolen i Strasbourg.

For bispedømmet er sagen principiel, for efter dets opfattelse krænker dommen den grundlovssikrede religionsfrihed. I en pressemeddelelse fra bispekontoret efter dommen hedder det:

”Det er og må være Kirken selv, som har myndighed til at fastsætte vilkårene for at kunne fungere som præst. Den katolske præstetjeneste er ingen normal civil ansættelse, men en livsgerning og et kald. En ordenspræst har selv frivilligt bedt om at måtte aflægge løfter, heriblandt et løfte om lydighed til sine overordnede. Når den aktuelle præsts orden har kaldt ham tilbage til Polen, og han ikke efterkommer dette, ej heller benytter sig af de kirkelige ankemuligheder, kan han ikke på lovlig vis forvalte sakramenterne for menighedens medlemmer. Uden denne kirkelige autorisation/jurisdiktion har Oslo katolske bispedømme kirkeretsligt set ingen mulighed for at lade ham gøre tjeneste i Norge. Derved er domsafgørelsen ikke bare opsigtsvækkende, men i realiteten også af en sådan karakter, at Den katolske kirke i Norge ikke har kirkelig myndighed til at efterleve den.”

Det kan blive en ret så kostbar affære for bispedømmet Oslo, for taxameteret tæller for hver dag, der går, indtil pater Kanoza er genindsat i sit embede.

I virkeligheden synes sagen at være en konflikt mellem norsk lovgivning og kanonisk ret. Formodentlig fordi den sidste ikke har gyldighed i Norge, har bispedømmets jurister valgt at argumentere ud fra princippet om religionsfrihed. Retten underkendte dog, at den grundlovssikrede religionsfrihed kunne retfærdiggøre en krænkelse af det enkelte individs, herunder en katolsk ordenspræsts rettigheder. I Norge kan biskop altså ikke længere behandle en præst efter forgodtbefindende.

VI ER OGSÅ KIRKEN

- en forening af katolikker

www.veok.dk

5. Kvinder præsteviet i Boston

Den 20. juli blev yderligere 3 kvinder præsteviet og 1 diakonviet af biskop Dana Reynolds, der selv var blevet bispeviet som den første kvindelige US-biskop i Stuttgart den 9. april. Det skete i den protestantiske "Church of the Covenant" i Boston i overværelse af en talrig forsamling af kvinder og mænd, for en sådan begivenhed kan jo ikke finde sted i en katolsk kirke. Så nu er der 27 kvindelige katolske præster og 9 diakoner i USA, 4 præster og 2 diakoner i Canada og et ukendt antal i Europa. Antallet af biskopper er 4 eller 5. Mange er det ikke, men det er en begyndelse. Tvivl kan da næppe heller være om, at deres antal vil stige år for år – trods Vatikanets modstand. Efter sigende venter i øjeblikket 150 på at blive præsteviet. Interesserede kan læse mere om de kvindelige præster på hjemmesiden www.romancatholicwomenpriests.org.

De kvinder, der lader sig præstevie, har automatisk ekskommunikeret sig selv. Men ikke kun dem, også deres støtter kan risikere at mærke kirkens lange arm. Således blev pater Roy Bourgeois af Maryknoll-ordenen, der overværede præstevielsen i Boston, indkaldt til en samtale den 7. august hos sin ordensforesatte, der gav ham en kanonisk advarsel og indberettede sagen til Troslærekongregationen i Rom. Således har den fremtrædende feministiske teolog Rosemary Radford Ruether fået frataget sit et-årige æresprofessorat i teologi ved det katolske San Diego Universitet i Californien tre måneder, før hun skulle tiltræde, og således er nonnen Louise Lears (medlem af ordenen "Sisters of Mercy") blevet nægtet sakramenter og retten til at virke i ærkebispedømmet St. Louis. De to kvinders eneste "forbrydelse" er, at de offentligt havde givet udtrykt deres støtte til kvindelig ordination.

6. Ny biskop i Finland

Lad mig sidst fortælle, at jeg fra *Katkirko* (Vi er Kirken, Finland) har modtaget meddelelse om, at Finlands 10.000 katolikker og 19 præster skal have ny biskop, da biskop Józef Wróbel S.C.I. er blevet udnævnt til hjælpebiskop i ærkebispedømmet Lublin. Som administrator er udpeget Teemu Sippo, der er den eneste finsk-fødte præst i landet. De finsk og svensktalende katolikkerne er jublende glade, for nu kan det være, at de får en biskop, som kan tale et af landets to officielle sprog. For det lærte biskop Wróbel aldrig, trods otte år på posten.

Kaare Rübner Jørgensen, formand for VEOK

Peter Bangs Vej 137 3.th

2000 Frederiksberg

Tlf. 3879 1804

E-mail: formand@veok.dk